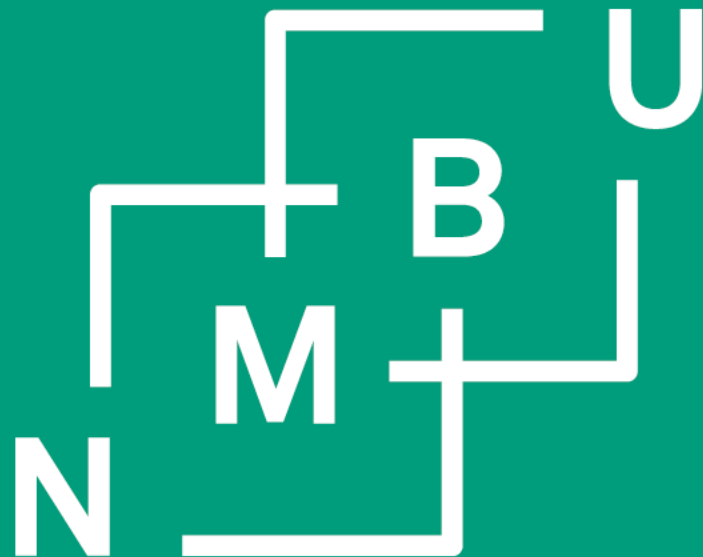
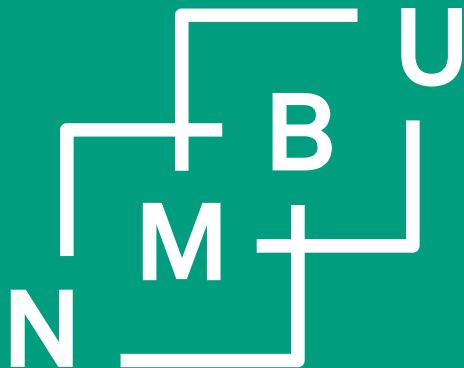

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Om PROTOUR-prosjektet

Jan Vidar Haukeland, NMBU

Formidlingsmøte PROTOUR,
Fjellmuseet i Lom, 28. august 2014

PROTOUR

Dynamiske forvaltningsperspektiver på reiselivsutvikling i norske nasjonalparker

et samarbeidsprosjekt mellom TØI, UMB, NINA og NTNU,
med internasjonal medvirkning fra Oregon State University, USA og
University of Otago, New Zealand

Støttet av Norges forskingsråd og Norges Bondelag

2011-2014

PROTOUR: Bakgrunn

Bakgrunn:

- A) Berørte bygdesamfunn preges av nedgang i tradisjonelle næringer (landbruk og skogbruk). Ressursene er blitt stadig viktigere arenaer for naturbaserte aktiviteter og opplevelser av landskaper for tilreisende turister. Naturbasert reiseliv fremstår derfor som en mulighet for sårt tiltrengt lokal verdiskaping.
- B) De nasjonale verneplanene for norsk natur nå i all hovedsak fullført. Forvaltningsressursene har i stor grad vært brukt til krevende prosesser i forbindelse med etablering av nye verneområder/ nasjonalparker, men det sentrale spørsmålet blir heretter hvordan nasjonalparkene skal forvaltes i praksis.

Hovedmål:

I lys av disse utviklingsperspektivene tar PROTOUR-prosjektet sikte på å identifisere og analysere forvaltningens potensialer for å utvikle naturbaserte reiselivsaktiviteter i norske nasjonalparker og i deres randsoner

PROTOUR: Delmål

- A. Klargjøre turistenes interesser for tilrettelagte, naturbaserte aktiviteter og aktuelle forvaltningstiltak (markeds potensial).
 - B. Avdekke muligheter og begrensninger i det norske naturforvaltningsregimet med tanke på å utvikle aktive reiselivsstrategier (forvaltningsmessige forutsetninger).
 - C. Analysere samordningen innenfor det norske planleggings- og forvaltningssystemet (dvs. interaksjonen mellom sentrale aktører med ansvar for hhv. Plan- og bygningsloven og Naturmangfoldsloven).
 - D. Vurdere norsk forvaltningspolitikk i en internasjonal kontekst (sammenliknende studier av tilretteleggingen for rekreasjon og turisme i andre land som New Zealand og USA).
 - E. Utprøve praktisk samarbeid om forvaltningstiltak ("co-management"), der både forvaltningsmyndigheter og lokale interessenter deltar aktivt (forsøk med pragmatisk planlegging).
 - F. Spesifisere planleggingsimplikasjoner av resultatene fra A-E (formidling av resultater i dialog med forvaltningsmyndigheter).
-

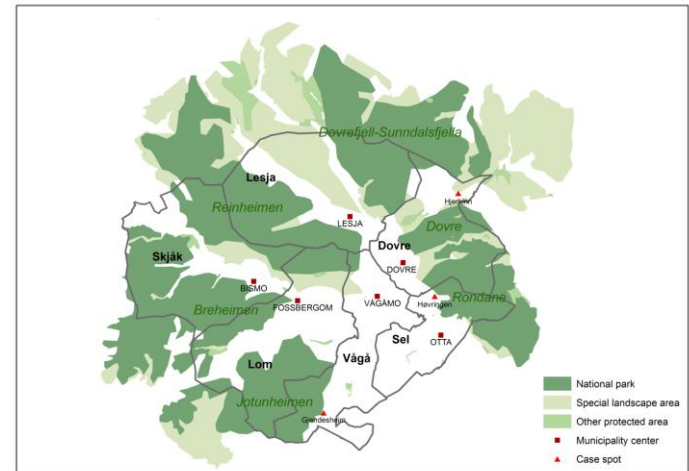
PROTOUR: Studieområder

Nasjonalparkområder:

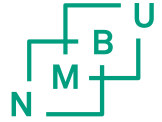
Nord-Gudbrandsdalen
(fjellområde)

Hardangervidda (fjellområde)

Ytre Hvaler (kystområde)

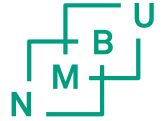
Kilde: Direktoratet for naturforvaltning
(Naturbase) and Berit Grue, TØI

PROTUR A:

Klargjøre (potensielle) turistens interesser for tilrettelagte, naturbaserte aktiviteter og aktuelle forvaltningstiltak (markeds potensial)

- Nettbasert undersøkelse blant besøkende i Hardangervidda nasjonalpark sommeren 2012 og blant utenlandske turister som har besøkt Norge.
 - Retter seg mot en rekke fysiske tiltak som *Vidda Vinn* har planlagt eller gjennomført ved Hardangervidda nasjonalpark og ulike alternative utforminger av Villreinsenter Sør (Skinnarbu) basert på samvalgsanalyser.
 - Datainnsamlingen basert på rekruttering av respondenter samlet inn *Fjellvåken* rutebåt på Møsvatn og på *Kalhovd* turisthytte . E-postadresser fra nærmere 1200 norske og utenlandske besøkende i nasjonalparken.
 - Blant 1700 personer med identifisert e-postadresse fra TØIs Gjesteundersøkelse og Forbruksundersøkelse blant utenlandske besøkende i Norge.
 - Nettbasert undersøkelse i november – desember 2012
-

PROTUR B:

Avdekke muligheter og begrensinger i det norske naturforvaltningsregimet med tanke på å utvikle aktive reiselivsstrategier (forvaltningsmessige forutsetninger).

Spørsmål:

- Hvordan ser naturforvaltningen selv på mulighetene for å utvikle reiselivet i tilknytning til verneområdene? Hva er forvaltningens historiske mandat/samfunnsoppdrag? Hvordan vurderes det naturbaserte reiselivet? Hvordan ser man på tilrettelegging av reiselivsaktiviteter i og omkring nasjonalparkene? Hva er forvaltningens rolle her? Og hvilken rolle kan forvaltningen spille i lokal verdiskapning og i samspillet/ samarbeidet med brukerinteressene? Etc., etc. ...

Datainnsamling:

- I. Personlige intervjuer med sentrale beslutningstakere gjennomført i juni – september 2012. Representanter fra MD, DN, SNO og NFS.
 - II. Internettbasert spørreskjemaundersøkelse blant forvaltere på ulike nivåer. Gjennomført i mai – august 2013.
-

PROTUR C:

Analysere samordningen innenfor det norske planleggings- og forvaltningssystemet (dvs. interaksjonen mellom sentrale aktører med ansvar for hhv. Plan- og bygningsloven og Naturmangfoldsloven).

- Hvordan oppnå en helhetlig forvaltning i og utenfor vernede områder? Prosjektet søker å studere hvordan ansvarlige myndigheter bruker virkemidlene i de to nevnte lovene, og hvordan de to systemene balanserer mellom hensynet til miljø og hensynet til reiselivsmessig utvikling.
- Bygger på intervjuer med forvaltningsaktører knyttet til *Ytre Hvaler nasjonalpark* og omkringliggende områder i Hvaler kommune, dvs. nasjonalparkforvalter, medlemmer/politikere i områdestyret, Hvaler kommune, både representanter for ulike administrative enheter som næring og plan, samt lokalpolitikere og representanter for Østfold fylkeskommune (planavdelingen) og Fylkesmannen i Østfold (miljøvernabdelingen). Intervjuene ble gjennomført i desember 2012

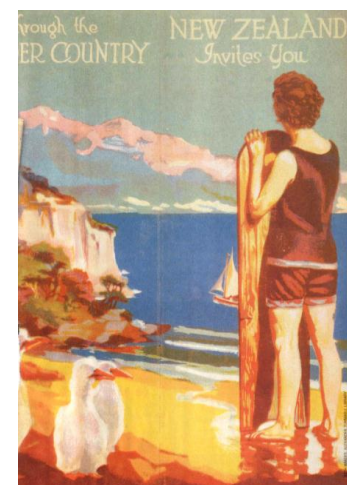

PROTUR D:

Vurdere norsk forvaltningspolitikk i en internasjonal kontekst (sammenliknende studier av tilretteleggingen for rekreasjon og turisme i andre land som New Zealand og USA).

- Analyse av politikkutforming og forvaltningsstrategier for turismeutvikling i verneområder i Norge og New Zealand (og andre utvalgte land).
- Personlige intervjuer er foretatt med aktører på ulike nivåer (nasjonalt, regionalt og lokalt) i miljøforvaltningen i Norge og New Zealand. Gjennomført i 2013/2014.

*Nature protection and nature-based tourism
– an emerging partnership?*

PROTUR E:

Utprøve praktisk samarbeid om forvaltningstiltak ("co-management"), der både forvaltningsmyndigheter og lokale interessenter deltar aktivt (forsøk med pragmatisk planlegging).

- *Klimapark 2469 AS i tilknytning til Jotunheimen nasjonalpark i Lom kommune (Nasjonalparkriket) som case, der vi studerer hvordan vitenskapelig dokumentasjon, interpretasjon og turistinteresser kan bidra til innovativt samarbeid.*
 - *Kunnskapsturisme er et felt som har potensial for å forene de forskningsfaglige institusjonene (innen blant annet arkeologi, klima, natur) som er knyttet til Klimaparken, de forvaltningsansvarlige organene, formidlingsinstitusjonen (dvs. Fjellmuseet i Lom) og de lokale reiselivsbedriftene.*
 - *Analysen omhandler Klimaparken som samarbeidsprosjekt både mellom og på tvers av forvaltningsnivåer og samfunnssektorer, og hvilke premisser som synes å eksistere for en vellykket samhandling og fruktbare organiseringer.*
 - *Arbeidet har foreløpig gått ut på å samle aktuell informasjon og foreta innledende samtaler med nøkkelinformanter. Intervjuer ble gjennomført i første halvår av 2013.*
-

PROTUR F: *Spesifisere planleggingsimplikasjoner av resultatene fra A-E (formidling av resultater i dialog med forvaltingsmyndigheter).*

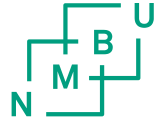
Brosjyre pluss flere publikasjoner fra SUTOUR-prosjektet finnes på:

<https://www.toi.no/NFR-SUSTOUR/>

2014...

Ni masteroppgaver ved NMBU:

- Åshild Myhre Amundsen (2012). *A comparative case-study of national park management in Aoraki/Mt. Cook National Park (New Zealand) and Jotunheimen National Park (Norway).*
- Håkon Roald (2012). *Lokal forvaltningsmodell i Ytre Hvaler nasjonalpark.*
- Trine-Marie Fjeldstad (2012). *Forvaltningens forhold til bruk og vern i og utenfor nasjonalparker med hensyn på naturbasert turisme - case studier fra Hardangervidda nasjonalpark og Ytre Hvaler nasjonalpark.*
- Rune Skeie (2012). *Ytre Hvaler nasjonalpark og randområdene. Utarbeidelse av en strategisk plan for bærekraftig reiselivsutvikling ved anvendelse av landskapsressursanalyse og GIS.*
- Magnhild Heidi Olsen (2012). *Den nye forvaltningsmodellen for nasjonalparker og store verneområder - muligheter og hindringer for reiselivsaktører i Jotunheimen nasjonalpark.*
- Berget, Majlz (2012). *Naturorienteringer hos ulike grupper naturbrukere i Dovrefjell sommeren 2012 - holdninger og preferanser uttrykt gjennom dybdeintervju og purismeskalaspørsmål.*
- Line Ramsvik (2012). *Reiselivsutvikling i Nasjonalparkriket: Lokalbefolkningens natursyn og holdninger til tilrettelegging i nasjonalparkene.*
- Liva Ducena Fjeld (2014). *Besøksstrategi for Jotunheimen nasjonalpark - muligheter og begrensninger.*
- Eirik Sivertsen (2014). *Utvikling av naturbasert reiseliv i nordiske marine nasjonalparker med fokus på natur- og forvaltningsaspekter. En sammenligning av Ytre Hvaler nasjonalpark og Kosterhavet nasjonalpark.*